מתני' נוסן ה' סלעים. לאחד מהן בכור: האב פטור. דמאי למימר הבכור מת. והא"ה נמי לבן הנשאר דפטור והאי לישנא דנקט האב פטור משום סיפא דבעי למיתני מת האב כו': **פטורין.** כדמפרש בגמרא: **נחייבו.** [ג] בו נכסי האב לכהן כבעל חוב וחייבין לפרוע בין שניהם: **אין לאן לכהן לגוס.** דאמר ליה הנקבה יצאת [ד] ראשון וכהן ידו על התחתונה דהמוציא מחבירו עליו הראיה: **גמ' הא** [ה] **אישתעבד נכסיה.** דחוב מעליא הוא: **ומדחי ליה.** ואומר אין אני בכור אלא אחי: **כי לא חלקו נמי כו'.** והא ליכא למימר דטריף נכסי משום אביהם דהא האב לא נתחייב כלום אלא בשביל הבניס טורפן ואמאי קתני אם נתנו כו' דמשמע דאם לא חלקו חייבין: **שני יוסף בן שמעון.** שהיה איש אחד מוציא על אחד מהן שטר חוב וכל אחד מהן היה מדחהו לאמר לא אני הוא כי אם חבירי ולקחו בין שניהם שדה אחת טורף בעל חוב חציה דא"ל כו'. והכא נמי טורף הכהן ה' סלעים מהנכסים שהן יחד ואמר להו נמי הכי אם אתה הבכור מחלקך אני נוטל ואם אחיך הבכור מחלקו אני נוטל וכין שניכם תתפשרו: **דלדידיה לא מלי אבע ליה.** דכל חד וחד מדחי ליה: **לא יפרע וקיימא לן מאי לא יפרע דלא יאבע לערב אחלה.** עד שיתבע מן הלוה ולא יהא לו מה לפרוע: **ה"נ דשקיל.** אפי' חלקו דהא אישתעבדו נכסיה בחיי האב ואע"פ שמלוה על פה היא גובה מן היורשין אם יש ירושה כשיעור החוב: **דרב אסי.** [ו] כדאיתא בב"ק בפ' ראשון (דף ט.): **מחלה יורשין ומחלה לקוחות.** דמספקא ליה אם (ז) בירה ויורשין נינהו או אין בירה ולקוחות נינהו הלכך מחלה יורשין ומחלה לקוחות: **מלוה הכתובה בתורה.** כגון

מתני' [א] מי שלא בכרה אשתו וילדה שני זכרים נותן ה' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו ואם לאו פטורין ר' יהודה אומר [ב] נתחייבו נכסים [ג] זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: **גמ'** דמית האב אימת אילימא דמית לאחר ל' יום בהא אמר ר"מ כי חלקו פטורין והא (ד) אשתעבדן [ה] להו לנכסי אלא דמית בתוך ל' יום מ"ש כי חלקו דאזיל לגבי האי ומדחי ליה דאזיל [ו] לגבי האי ומדחי ליה כי לא חלקו נמי ליזיל לגבי האי ולידחייה וליזיל לגבי האי ולידחייה א"ר ירמיה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקחו שדה בשותפות בעל חוב גובה אותה מהם דאמר ליה אי בדידך מסיקנא מנתא דידך קא שקילנא ואי בחברך מסיקנא מנתא דחברך קא שקילנא [ז] אמר רבא [ח] מכדי נכסי דבר אינש אינון ערבין ביה מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע ליה ולערב מצי תבע ליה והתנן [ט] [י] המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב וקי"ל [יא] דלא יתבע מן הערב תחלה אלא אמר רבא לעולם שמת לאחר ל' יום ואי דאיכא נכסי טובא ה"נ דשקיל והכא במאי עסקינן כגון דליכא אלא חמש סלעים ודכולי עלמא אית להו דרב אסי דאמר רב אסי [יב] האחין שחלקו מחצה יורשין ומחצה לקוחות ודכולי עלמא [יג] מלוה הכתובה בתורה לאו

והא אישתעבדי להו נכסי. דקסבר השתא האחין שחלקו יורשין הן ומלוה על פה גובה מן היורשין אי נמי קסבר מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר ומיהו במסקנא קאמר דבהכי פליגי: **דכולי עלמא** אית להו דרב אסי כו'. משמע הכא דר"מ מספקא ליה אי אית בירה או לא כרב אסי ותימה דר"מ [ו] לית ליה בירה בהיא דהלוקח יין מן הכותים ובמרובה (ב"ק סט:) ובפרק כל הגט (גיטין כה.) ובגא גופיה דמוקי להו הכא כרב אסי יש לתמוה דבפ' כל הגט (שם כו.) קאמר דבין ר' יהודה בין ר"ש אית להו בירה ויש לחלק דיש בירה היכא דמתני בפירוש כגון שני לוגין שאני עתיד להפרישם והרייני בועלך על מנת שירלה אבא וזה גטיך אם מתי ובהכי מתרלא קושיא דשמואל אדשמואל דלית ליה בירה בסוף בילה (דף ל:) גבי שנים [ז] שלקחו בהמה בשותפות ובהיא דמי שאחזו (גיטין דף עה:) דלתיקון שמואל בגיטא דשכיב מרע אית ליה בירה והוי גיטא לכי מיית כדדייק בריש כל הגט [ח] [ט] : **דאמר רב אסי אחין שחלקו מחצה יורשין כו'.** מילתא דרב אסי איתא בפרק קמא דב"ק (דף ט.) ובגבא בתרא בסוף בית כור (דף קז.) דפליגי התם באחין שחלקו ובא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהם דרב אמר בטלה מחלוקת דיורשין הם ושמואל אמר ויתר דלקוחות הן ושלא באחריות ורב אסי [יא] מספקא [יב] בנכסים הנשארים (אלא שאינו) חלקו דהוא רביע הנכסים נוטל בקרקע וחצי האחר במעות משום דמספקא ליה אי כיורשין ונוטל הכל בקרקע או כלקוחות במעות ולפירוש זה לא יתכן גירסת רבינו חננאל דגרס בפ' בית כור (שם) שלשה אחין ויש מפרש שנוטל חצי חלקו הראוי לו ורביע בקרקע ורביע במעות וחצי חלקו מספיק משום דאם הוא יורש יש לו ליטול חלק משלש ואם [יג] שלא באחריות יש לו להפסיד ונוטל חצי חלקו מספק ומה שנוטל נמי מספקא לן אם מכח ירושה נוטל ויש לו ליקח הכל בקרקע או מכח דהוי כלוקח באחריות ונוטל [יד] במעות הלכך נוטל מחצה בקרקע דהיינו רביע ומחצה במעות וקשה לפירוש זה דהשתא אי לא הוה לספוקי לן אלא אי כיורשין אי כלקוחות שלא באחריות [ו] נוטל חלקו בקרקע ומשום דאיכא נמי לספוקי דאפילו אי הוה לוקח שמא לוקח באחריות הוא הורע כחו אדרבה הוה [ו] לומר דחצי חלקו יטול בקרקע והרביע במעות ועוד דמוקמינן הכא מתני' כגון דליכא אלא חמשה סלעים ואי לא חשיב להו רב אסי כיורשין אלא ברביע אפילו יש שם עשר סלעים פטורים שלא יכול לגבות הכהן כי אם הרביע דהוו בהו כיורשים והיינו חצי חמש ולשון ראשון שפירש בקונטרס בב"ק (דף ט.) שנוטל חצי חלקו בקרקע או במעות משום דמספקא לן אי הוו כיורשין או לקוחות שלא באחריות אותו לשון נמי יתכן בין גירסת שני אחין בין גירסת שלשה ומיהו קשיא מנא ליה להש"ס שמספקא לרב אסי כלל ביורשין דלמא פשיטא [יא] דלאו יורשין נינהו אלא מספקא ליה אי הוו כלקוחות באחריות או כלקוחות שלא באחריות ועוד דלא הוה שייך למיתני תרי זימני רביע כיון דאו או קתני ולבשון אחרון [יב] נראה ולא יתכן לגרוס כלל שלשה אחין [יג] דמאי אית ליה למינקט שלשה אי הוה נקט חמשה אורחיה דהש"ס הוא בכל דוכתי כמו היו חמשה תובעין אותו ה' נשים שנתערבו ולדותיהן [יד] כל אחד מחמשה אבל שלשה לאו אורחיה למינקט כיון שכך שוין שנים כשלשה וא"ת [טו] מאחר דמספקא ליה לרב אסי אי כיורשין הוו אי כלקוחות לימא המוציא מחבירו עליו הראיה דאפילו לסומכוס לא מסתבר הכא לומר חולקין בספק [טז] זה בזה שחכמים מסופקים בהוראה וי"ל שיש דברים דהיכא דהדין מסופק לחכמים כי הכא עשו אותו כודאי פלגא הכי ופלגא הכי כדאשכחן נמי [יז] בפרק השוכר את האומנים (ב"מ פג.) גבי הני דדרו באגרא [יח] ליטלם פלגא קרוב לפשיעה וקרוב לאונס דמה נפשך או כוליה פשיעה או כוליה אונס ואי מספקא לן ה"ל למימר המע"ה וכן בפ' מי שמת (ב"ב קמה.) דקאמר ר' יוסי קדשה בעשרים נותן לו שלשים חלאין דמספקא ליה אי קדושין לטיבועין [יט] או לא ועושה כאילו ודאי מחצה לטיבועין ומחצה לאו לטיבועין (שם קכו.) גבי בכור דאמרינן ובמלוה שעמו [כ] פליגי [כא] ולפירוש זה אתיא נמי שפיר ההוא דמרחץ דהשואל בסוף הפ' (ב"מ קב.) דקאמר יחלקו את חדש העיבור לכולי עלמא ולא צריך לאוקמה כסומכוס ויש דברים שאמרו חכמים [כב] והשתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר לעבד כמר עבד ולעבד כמר עבד ויש דברים שאמרו חכמים שודא דדייני כי התם ברים המוכר את הבית (ב"ב סב: ושם) [כג] דאמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא שודא דדייני: **ודבולי עלמא מלוה הכתובה בתורה לאו בכתובה בשטר דמיא.** גם במסקנא יהיה כן דאמרינן בדרב אסי אי בדרב פפא קמיפלגי דמשמע אי כולהו אית להו דרב אסי ודרב פפא היו פטורין מטעם חמש ולא חצי חמש ותימה דלקמן בפירקין (דף מט:) אמר דרבי יהודה סבר ככתובה בשטר דמיא ועוד קשה למאי דמסקינן [כד] בדרב פפא קמיפלגי דלית ליה לרבי יהודה דרב פפא אלמא קסבר דמלוה על פה גובה אף מן הלקוחות אטו מי לית ליה לר' יהודה הא דתנן בגט פשוט (ב"ב דף קעה.) המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים על פה גובה מן בני חורין ועיקר מילתיה דרב פפא [כה] לאו איתמר אלא לאמוראין דגובה מן היורשים לאפוקי מדרב ושמואל דאמרי מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות אבל [כו] למאי דאינו גובה מן הלקוחות זה אינו שוס חידוש ודבר פשוט הוא בכל הש"ס וגראה לפרש לפי המסקנא דלאו ממש [כז] כרב פפא קאמר אלא [ו] כמלוה על פה כי הך דפליגין הכן כשהיא כתובה ובפ"ק דקדושין (דף כט:) איתא להא דלקמן וגרסינן שם ר' יהודה לטעמיה דאמר מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא והיינו [כח] לטעמא דהכא אי נמי בדרב פפא ממש קמיפלגי דרב פפא גופיה צריך לומר דאיירי נמי במלוה הכתובה בתורה דבפרק קמא דקדושין (דף יג:) קאמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין שיעבודא דאוריתא ובפ' גט פשוט (ב"ב דף קעו.) מפרש טעמא שלא תנעול דלת בפני לווין ול"ל דבקדושין איירי במלוה הכתובה בתורה [כט] דקסבר גובה מן היורשים ולא מן הלקוחות ובהיא איירינן הכא דר' יהודה לית ליה דרב פפא וקסבר דגובה מן הלקוחות: **מלוה הכתובה בתורה.** היינו דוקא כגון פדיון הבן וערכין ונזקין וכיוצא בהן שלא [כט] נתחייבו אם לא שחייבתו תורה אבל מלוה שבכתב (דברים כד) [לא] האיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט לא [ם] (מקרא) כתובה להיות כתובה בשטר ואע"ג דאיירי [לב] על פה דלא חייבתו ממה שכתובה בתורה כיון דבלאו הכי פשיטא הוא שיש לו לשלם מה שהלווהו: דרבי

מסורת הש"ס

(א) [נ"ל ואזיל], (ב) [נ"ב קעד.], (ג) שם קעג: קעד., (ד) [ב"ק ט. ב"ב קז.], (ה) [ערכין ו: וש"נ], (ו) נ"ל לוים, (ז) [גיטין כה:], (ח) [וע"ש תוס' בילה לז: ד"ה ושמואל ותוס' יומא ט. ד"ה דבריו], (ט) ליה ונוטל בנכסים הנשארים מלקו נ"ק, (י) למימר נ"ק, (כ) נ"ל פלגי, (ל) [שבועות מח:], (מ) דרב פפא נ"ק, (נ) במלוה ע"פ כו' שטיל כתובה נ"ק, (ס) מקרי נ"ק,

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא אשתעבדו להו נכסי כנ"ל ותוס' נ' נמקק: (ב) רש"י ד"ה מתלה וכו' אם יש בריה:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה דאמר וכו' ולפי' זה אתיא נמי שפיר ההוא דמרחץ וכו' ולא צריך לאוקמה בסומכוס. תמוה לי הא רב ושמואל אוקמי מתני' דוקא בגא במלגא חדש ומעשה תפיסה. וי"ל דפסק אף בסוף חדש כולו למשכיר דקרקע בחזקת בעליה קיימא הרי דג"כ לאזיל בתר מוחזק וממילא מוכח דר"ל ג"כ ס"ל דטעמא דמתני' דיחלוקו לא משום דחולק עמו ואפי' ספק כולהו פלגא ופלגא דא"כ אין פליג ר"נ על מתני' הוה אע"כ דס"ל דטעמא דמתני' כסומכוס ואיהו ס"ל כרבנן דלחלוקין בתר מוחזק ולע"ג:

מוסף רש"י

נכסיה דבר אינש אינון ערבין ביה. כדכתיב (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך ממתחתיך, וכתיב (דברים כד) יוציא אליך העבוט המולה (רשב"ם ב"ב קעד.). **לא יפרע מן הערב.** תחלה עד שיתבע את הלוה לדין וימיצינהו ב"ד ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב (שם קעג.).

רבינו גרשום

מת אחד מהם. בתוך ל' יום האב פטור דמצי למימר הבכור מת: ואם לאו פטורין. דכל חד וחד מצי מדחי ליה: ר' יהודה אמר מתחייבו נכסים. ולא מצו מדחו ליה: אינו יכול להוציא מידן דכל חד מצי אמר אנא נקיטנא פדיון דחי: זכר ונקבה. שאחת ילדה זכר (ונקב' שאחת ילדה זכר) ואחת נקבה או ב' זכרים ונקבה שאחת ילדה זכר ונקבה ואחת זכר נותן ה' סלעים לכהן בשביל ההיא דילדה זכר לחוד: ב' נקבות וזכר. שהאחת ילדה זכר ונקבה והאחת נקבה או כל אחת זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: וילדו ב' זכרים. ונתערבו האב פטור דהמוציא מחברו עליו הראיה: בעל חוב שיש לו שטר על יוסף בן שמעון גובה אותה מהן דאמר ליה אי בדידך כו': והני נכסים נמי כי לא חלקו הוי בשותפות. אינון ערבין ביה שבעל חוב גובה מהן. מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע דהא מת בתוך שלשים דאכתי לא איחייב בפדיון ולנכסיה דהוו ערב (לא) מצו תבעו והתנן המלוה כו'. וקי"ל דלא יתבע ערב תחילה אלא בעל חוב והכא בעל חוב לא מצי תבע: ודאיכא נכסי טובא לכל חד וחד הכי נמי דשקיל אע"ג דחלקו: מחצה יורשים ומחצה לקוחות. שהקנה זה לזה חלקו בשביל מה שתופש: מלוה הכתובה בתורה.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פי"ל מהל' בכורים הל' כ טוש"ע י"ד סי' שם סעיף כה: יט ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף כו: כ ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף כה: **כא** ד (מיי' פכ"ד מהל' מלוה) טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף י: **כב** ה ו מיי' פכ"ה מהל' מלוה הל"ג ממנ עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ח:

שיטה מקובצת

(א) אשתעבד נכסיה אלא: (ב) תיבת בו נמחק: (ג) יצאת ראשונה: (ד) אשתעבדו נכסיו. לכהן: (ה) תי' כדאיתא נמחק: (ו) דלקחו חבית ובהמה בשותפות: (ז) אסי מספקא ליה הלכך נוטל רביע בקרקע ורביע במעות. ופי' בקונטרס בב"ק שני לשונות בלשון אחרון פי' שנוטל חלקו ואינו מפסיד כלום מחלקו המגיעו בנכסים הנשארי' אלא שמחצית חלקו דהוא: (ח) ואם לוקח: (ט) ונוטל הכל במעות: (י) באחריות היה נוטל חצי חלקו דהיינו רביע השני בקרקע: (יא) פשיטא ליה דלאו: (יב) אחרון שבקונטרס נראה: (יג) אחין דאמאי אית ליה למינקט שלשה בשלמא אי הוה: (יד) ולדותיהן בשל אחד: (טו) וא"ת. עיין תוס' (ב"ב דף סב ע"ב): (טז) בספק כזה שחכמים: (יז) נמי סוף פ' השוכר: (יח) באגרא ואיתבר לשלם: (יט) לטבועין ניתנו או: (כ) הבית אית דאמרי לה להאי גיסא ואית דאמרי לה: (כא) דמסקינן דברב פפא פליגי דל"ל לר"י דרב פפא אלא קסבר דמלוה: (כב) פפא לא אות ו' נמחק: (כג) אבל מאי אות ל' נמחק: (כד) ממש כדרב פפא כו' הבן שהיא כתובה: (כה) טעמיה דאמר הכא אי נמי: (כו) בתורה דאחייב קרבן וקסבר גובה: (כז) שלא הייתי מחייבו אם לא כו' על פה. עיין תוס' (קדושין דף יג): (כח) דכתיב והאיש: (כט) דאיירי אף במלוה על פה דלא ייפה כחה במה שכתובה בתורה להיות כתובה בשטר כיון דבלאו הכי דבר פשוט הוא: יח א מיי' פי"ל מהל' בכורים הל' כ טוש"ע י"ד סי' שם סעיף כה: יט ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף כו: כ ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף כה: **כא** ד (מיי' פכ"ד מהל' מלוה) טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף י: **כב** ה ו מיי' פכ"ה מהל' מלוה הל"ג ממנ עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ח:

דרבי מאיר סבר חמש. [כב] ולא דמי לחמשה בקר דמסקינן (ב"ק דף עא:) אפילו חמשה חלבי בקר אמר רחמנא דתשלומין נינהו ויש לו לשלם מה שהוא חייב אבל הכא מצות חמש סלעים [כג] רחמנא רמי עליה ולא מקיימא בפחות מחמש אע"פ שיכול לשלם לעשרה כהניס בזה אחר זה לא דמי הכא דלא משתעבד אלא בחלי חמש: **ואם** לשני כהנים נתן אין יכול להוציא מידם. ולא"ת כיון דאם לא נתן אין זקוק ליתן השתא נמי דנתן [כד] נמי ליהוי כתקפו כהן דמוליאין מידו כדאמר בפרק שניס אוחזין (ב"מ דף ו:) [כה] והכא ניחא טפי דאין יודע ממי להוליא אבל לקמן קשה טפי גבי מת ביוס שלשים דקאמר ר' עקיבא אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן דכיון דאם לא נתן לא יתן השתא נמי כשנתן ליהוי כתקפו כהן וי"ל כיון דמתחלה נותן לו בתורת מתנות כהונה אע"פ שאמ"כ נתגלה שאם לא נטל לא היה ראוי ליטלו מספק לא אמרינן מוליאין מידו וכן ההוא דבא באמצע החדש בסוף השומל (ב"מ דף קב:) דלא"ג דבתחלת החדש כולו למשכיר לא מדמינן ליה לתקפו כהן: **אם** נתנו **עד שלא** חלקו בו'. לריך [כו] שוס לריכותא אמאי קתני בתרוייהו [כז] פלוגתא דר"מ ורבי יהודה: ה"מ

לאו ככתובה בשטר דמיא ודכולי עלמא אית להו דרב פפא [לא] [לב]דאמר רב פפא [לג]אמלוה על פה גובה מן היורשין [לד]ואינו גובה מן הלקוחות והכא בחמש ולא בחצי חמש קמיפלגי דר"מ סבר חמש ולא חצי חמש ור' יהודה סבר חמש ואפי' חצי חמש אי הכי רבי יהודה אומר נתחייבו נכסים [לה] נתחייב גברא מיבעי ליה ועוד תניא ר' יהודה אומר האחין שחלקו אם יש עשרה [לו] זוז לזה ועשרה זוז לזה חייבין ואם לאו פטורין מאי עשרה זוז לזה ועשרה זוז לזה אילימא בין דירושה בין דלקוחות [לז] וחמש ואפילו חצי חמש אי הכי מאי איריא עשרה אפילו בציר מעשרה נמי אלא פשיטא עשרה זוז דירושה לזה ועשרה זוז לזה אלמא חמש ולא חצי חמש סבירא ליה אלא דכולי עלמא חמש ולא חצי חמש והכא בדרב אסי ורב פפא קמיפלגי ואיכא דמתני ליה אסיפא [לח] נתחייבו הנכסים דמית האב אימת אילימא דמית לאחר שלשים מכלל דר"מ סבר כי חלקו פטורין הא אישתעבדי [לט] להו נכסי אלא בתוך שלשים כי חלקו אמאי מחייב ר' יהודה ליזיל לגבי האי לידחייה וגבי האי ולידחייה א"ר ירמיה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקח אחד מהם שדה מחבירו בעל חוב גובה ממנו דאמר ליה אי בדידך מסיקנא מנתא דידך קא שקילנא ואי בחברך [מ] מסיקנא משתעבדא לי מקמי דידך אמר רבא מכדי נכסוהי דבר איניש אינון ערבין ביה וכולה כלישנא קמא [מא]: **מתני'** [מב]שתי נשים שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן י' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום אם לכהן אחד נתן יחזיר לו חמש סלעים ואם לשני כהנים נתן אינו יכול להוציא מידם זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן חמש סלעים לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום: [מג]אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים נותן חמש סלעים לכהן מת אחד [מד] מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו ואם לאו פטורין ר' יהודה אומר נתחייבו נכסים זכר ונקבה אין [מה] [מו] לכהן כלום [מז]שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים זה נותן חמש סלעים לכהן וזה נותן חמש סלעים (מח) מת אחד מהם בתוך שלשים [מט] אם לכהן אחד נתנו יחזיר להם חמש סלעים אם לשני כהנים נתנו [נא] אינן יכולין להוציא מידם זכר ונקבה האבות פטורין והבן חייב לפדות את עצמו שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים אין כאן לכהן כלום אחת בכרה ואחת שלא בכרה של שני אנשים וילדו שני זכרים זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: **גמ'** מ"ש שני כהנים דאזיל לגבי האי ומדחי ליה ואזיל לגבי האי ומדחי ליה כהן אחד נמי ליזיל [נב]לגבי האי ולידחייה וליזיל לגבי האי ולידחייה אמר שמואל בבא

בריה דקמחייב להו ר' יהודה: **בלישנא קמא.** [נג] אלא בדרב אסי ורב פפא פליגי: **מתני'** **שתי נשים.** **ב'** **זכרים.** במחבא שנתערבו: **אם לכהן אחד נתן.** האב פדיון שניהם יחזיר לו ה' סלעים הואיל ומת בתוך ל' ואיגלאי מילתא דנפל הוא ושלא כדין שקל: **אין יכול להוציא מידם.** דכל חד וחד מדחי ליה ואומר הריני מחזיק בם בשביל פדיון החי: **או שני זכרים ונקבה.** ילדו הנשים שלו במחבא נותן ה' סלעים לכהן דממה נפשך חד הוי בכור אם האחת ילדה שני זכרים הראשון בכור ואם האחת ילדה זכר ונקבה נמצא שהבירתה ילדה זכר לבדו והוא בכור ואותו שעם הנקבה פטור שמא נקבה יצאת ראשון והמוליא מחבירו עליו הראיה: **אין כאן לכהן כלום.** דאיכא למימר הנקבות יצאו תחלה ואין כאן בכור: **האב פטור.** דמצי למימר בן המבכרת מת: **נתנו עד שלא חלקו בו'.** כדין אותו של מעלה [ע"א] משום דרב אסי ורב פפא: **זכר ונקבה.** יש לומר אותה שלא בכרה ילדה הנקבה ואין כאן בכור: **מת אחד מהם.** מן הוולדות יחזיר להם חמשה סלעים ויחלקו שני האבות: **ואין יכולין להוציא.** דכל חד וחד אומר אני מחזיק בם בשביל החי דאותו שנתן לי בשבילו לא מת וכל המוליא מחבירו ידו על התחתונה: **האבות פטורין.** דכל חד וחד אומר לו לכהן הנקבה שלי היא: **והבן חייב לפדות את עצמו.** דמכל מקום בכור הוא: **שתי נקבות וזכר.** יש לומר האחת ילדה נקבה ושנית זכר ונקבה ויצתה נקבה תחלה הלכך אין כאן לכהן כלום [נד] ע"כ וכן ב' זכרים ושתי נקבות: **גמ'** **כהן אחד נמי.** ומב' אבות שקל כי אזיל לגביה האי אב לידחייה כהן וימא לא שלך מת אלא של חבירך ולאו בעל דבריס דידי את:

כגון פדיון הבן ה' סלעים דזכי ליה רחמנא לכהן: **ולא חלי חמש.** הלכך פטורין דכיון דחלקו הוה ליה מחצה לקוחות ולא אישתאר ירושה אלא ב' סלעים ופלגא ומפלגא דלקוחות לא שקיל אינו מידי דמלוה על פה לא גביא מלקוחות: **ואפילו חלי חמש.** ושקיל ההוא פלגא דהוי ירושה: **אי הכי.** דלר' יהודה פלגא הוא דשקיל נתחייבו הנכסים בתמיה: **חייב גברא מיבעי ליה** גרסינן ולא גרסינן **נתחייב.** כלומר הכי איבעי ליה למיתנא רבי יהודה אומר חייבין שאינן פטורין לגמרי כדאמרי' [ג] אלא חלי חמש מיהא מיחייבי ולא שייך למיתני נתחייבו הנכסים [ד] [יא] (דאית ליה) [ה] מאחר שלאחר שלשים מת אלא בשביל החלוקה שחלקו ועשו לקוחות הפסיד הכהן [יב] לר' יהודה גופיה ממה [יג] שנתחייבו הנכסים הפסיד מחצה: **האחים שחלקו.** ושניהם ספק בכורות: **עשרה** [יד] **זוז לזה ועשרה זוז לזה.** דהיינו ב' סלעים ופלגא: **אילימא בין חלק הירושה בין חלק הלקוחות.** והא דקתני חייבין פלגא [טו] דחמשה קאמר דהא אמרת דכולי עלמא אית להו דרב אסי ורב פפא ושמעינן מינה דחמש ואפילו חלי חמש: **אפילו בציר מעשרה** [טז] . אלא שמונה דלא מטי לכהן אלא ב' סלעים שקיל להו דהואיל ושקיל כהן בציר מחמש כל מה דמיתרמי ליה שקיל דהא דאמרי' חלי חמש [יא] ה"ה לרבות חמש ושלש חמש ואמאי קתני אם לאו פטורין: **אלא פשיטא** [יב] **(ודוקא)** י' **זוז דירושה.** לכל חד וחד לבר מפלגא דלקוחות דהוי [יג] חמש סלעים דירושה: **והא.** במתניתין בדרב אסי או בדרב פפא פליגי דר"מ אית ליה דרב אסי ורב פפא הואיל דבין הכל אין אם אלא חמש לא שקיל מידי דחמש ולא חלי חמש ור' יהודה [יד] אית ליה דרב אסי דפליגא אלא לקוחות ולית ליה דרב פפא אלא סבירא ליה דמלוה על פה גובה מן הלקוחות ושקיל כולהו [טו] ג"ש (ו) לית (ז) ליה דרב אסי אלא כולהו הוי ירושה ושקיל כולה. והשתא דהכי ס"ל מוקמינן לה לברייתא אם יש שם י' זוז לזה ו' זוז לזה בין הכל חייבין לתת כל הנכסים ואם לאו דבין הכל ליכא חמש פטורין דחמש ולא חלי חמש: **אילא דמפני לה לכולה הך שמעתא אסיפא.** דמתניתין דמילתיה דרבי יהודה: **ונקח אחד מהם שדה מחבירו.** (ז) [יז] הכא נמי דסבירא לן האחין שחלקו לקוחות הן דאין

מסורת הש"ס

א) ב"ב קטו. קידושין יג:, ב) ל"ל לגביה וקן לקמן, ג) דאלי חמש ל"ק, ד) נ"ל דאיכא למימר, ה) נמצא ממה ל"ק, ו) ל"ק מ"ז, ז) אית ליה דרב פפא ולית כו' ל"ק, ח) [כלוס הס"ד ומה"ד זכר ונקבה אין לכהן כלום כל"ל], ט) נ"ל ליתא תיבת ע"כ,

הגהות הב"ח

(א) גב' נתחייבו נכסים חייב גברא: (ב) שם במתניתא ר' יהודה וכו' אין כאן לכהן: (ג) שם חמש סלעים לכהן מת: (ד) רש"י ד"ה חייב וכו' נתחייבו הנכסים מאחר דאית ליה אלאחר: (ה) ד"ה אפי' בציר וכו' חלי חמש לאו דוקא דה"ה לרביע חמש: (ו) ד"ה והכא וכו' ג"ש איתי ליה דרב פפא ולית ליה דרב אסי: (ז) ד"ה ונקח וכו' מחבירו כו' והכא נמי סבירא ליה המאמר:

רבינו גרשום (המשך)

גובה מן הלקוחות להכי קאמר חלקו פטורין היכא דליכא אלא ה' סלעים דחמש אמר רחמנא ולא חצי ה'. ור' יהודה לית ליה דרב פפא דאפי' מן הלקוחות נגבין דנתחייבו נכסים. ואי תרוויהו סברי לה כרב פפא דאמר מלוה ע"פ אינה גובה מן הלקוחות פליגי בדרב אסי דר"י לא סבר כרב אסי אלא כולהו יורשין נינהו וכולהו ה' סלעים מצי למיגבי דנתחייבו נכסים: ולקח אחד מהן שדה מחברו האי דמי לחלקו דאידך לית חילק בה ובעל חוב גובה ממנו דאמר ליה אי בדידך כו'. הם הכי נמי אמר כהן לכל חד מהני אחין אי את בכור מנתא דידך שקילנא. ואי אחוך בכור משעבדי לי נכסי מיקמי דידך: אמר רבא מכדי ניכסיה כו'. וכולהי קשייתא דאקשינן ברישא עד אי הכי בתרא וכדתרוצנא אלא בדרב אסי ורב פפא קא מיפלגי: שתי נשים. של ב' אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים ונתערבו זה נותן כו': אינן יכולין להוציא מידו. דמצו למידחינהו דכל חד וחד אמר פדיון דחי תפיסנא: זכר ונקבה ונתערבו. האבות פטורין דכל חד מצי אמר נקבה דידי היא אבל הבן חייב לפדות עצמו: ב' נקבות וזכר. דאחת ילדה זכר ונקבה ואחת נקבה או כל אחת זכר ונקבה: וילדו ב' זכרים. ונתערבו זה שלא ביכרה אשתו כיון דילדה זכר אע"ג דלא ידע הי ניהו נותן ה' סלעים לכהן: ילדו זכר ונקבה. ונתערבו אין כאן לכהן כלום דשמא דההיא דביכרה ילדה נקבה: מאי שנא ב' כהנים. דאינו יכול להוציא מידם. מאי שנא כהן א' דמחזיר. כהן אחד נמי מצי מדחי כל חד וחד דמצי אמר לכל חד וחד דידך הוא: אמר שמואל.

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ד טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ג וסי' קח סעיף ג:
ב נ"מיי' שם טוש"ע ח"מ סי' לט סע' ו וסי' קיח סע' ג:
כד ג מיי' פי"ח מהל' בכורים הל' כא [והל' כב כג] סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף כז:
כה ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף כח:
כו ה מיי' שם הלכה כו [והל' כז כח] טוש"ע שם סעיף כט:

שיטה מקובצת

א) דאמר. עיין (קידושין דף יג ודף כט): ב) עשרה זין ג) לזה עשרה זין לזה ותיבת זוז נמחק וכצ"ל לקמן: ג) דלקוחות אלמא חמש אות ר' נמחק: ד) אסיפא ר' יהודה אומר נתחייבו: ה) תי' להו נמחק: ו) מסקינא לדידי קדימנא משתעבדי: ז) קמא. ס"א עד והכא ורש"י לא גריס: ח) אחד מהם: ט) אין כאן לכהן: י) שלשים יום אם: יא) נתנו אינם: יב) הנכסים דהא ר"מ נמי נתחייבו הנכסים אית ליה מאחר: יג) הכהן ואפילו לר"י: יד) עשרה זין עשרה זין דהיינו: טו) פלגא דירושה קאמר: טז) מעשרה נמי אלא: יז) דהוי להו חמש: יח) יהודה אי אית: יט) כולהו ואי אית ליה דרב פפא לית ליה דרב אסי תי' א"נ ל"ש: כ) מחבירו כגון הכא נמי דסבירא ליה האחין: כא) קמא עד אלא: כב) חמש ולא חצי חמש ולא דמי כו' דמסקינן במרובה אפי': כג) רמי רחמנא עליה: כד) תי' נמי נמחק: כה) אוחזין מיהו הכא ניחא: כו) צריך למצוא שום: כז) בתרוייהו הכא ולקמן פלוגתא:

ל) עי' מוסף הערוך ערך זין ב

רבינו גרשום

כגון ה' סלעים של בכור: ר' מאיר סבר ה' סלעים הוא דבעי למיהב לכהן ולא חצי ה' להכי קאמר ר' מאיר חלקו פטורין דקא הוו מחצה לקוחות ולא משעבדי ליה: ור' יהודה. דאמר נתחייבו נכסים אפי' כי חלקו סבר חמש ואפי' חצי חמש: אי הכי. דלאחר ל' קא מיירי נתחייב גברא מיבעי ליה: עשרה זוז לזה ועשרה זוז לזה. דהיינו כ' זוז שהן ה' סלעים: אי הכי. ה' ואפי' חצי ה' וכיון דפחות מה' מצי יהיב חצי לאו דוקא הוא אלא ואפי' פחות מחצי: אי הכי. דאפי' חצי ה' מאי איריא עשרה זוז: אלא פשיטא עשרה זוז דירושה לכל אחד וה' סלעים ניגבין מהן מירושתן אלמא דה' ולא חצי ה' סבירא ליה לר' יהודה: בדר' אסי ורב פפא קמיפלגי כלומר אי תרוויהו סבירא להו דרב פפא פליגי בדרב אסי דאי סברי כרב אסי דאמר האחין שחלקו מחצה יורשין ומחצה לקוחות פליגי בדרב פפא דר' מאיר סבר כרב פפא דמלוה על פה אינו

בבא בהרשאה. שני האבות כתבו הרשאה האחד לחבירו ובא בעל הרשאה ותובעו ממנה נפשך אם שלי מת החזיר לי את שלי ואם של חבירי מת החזיר לי את שלו שהרי יש לי הרשאה: **אדרכתא.** הרשאה אמטלטלי דהואיל ואינן בעין מיחזי כשיקרא שמא אין בידו משל זה כלום וחתימי סהדי אשקרא: **היכא דכפריה.** לזה למלוה תו לא כתב מלוה הרשאה עלייהו משום דמיחזי כשיקרא: **תני רב הונא.** גבי שתי נשים של ב' אנשים שלא בכרו וילדו שני זכרים ונקבה במחבא אין כאן לכהן כלום ואע"ג דחד הוי בכור ממ"נ דאם האחת ילדה ב' זכרים האחד בכור ואם זכר ונקבה ילדה נמלאת חבירתה (ה) יולדת זכר לבדו והוא בכור ואפ"ה הכן אינו חייב לפדות את עצמו דא"ל שמא אין אני בכור אלא חבירי: **באיש אחד ושתי נשים לא משכחת לה.** דכיון דאיכא חד בכור יהיב ה' סלעים לכהן להכי לא תני ליה דכל הנך דתנא כאן אין כאן לכהן כלום שוין בין איש אחד ושתי נשיו בין בשתי נשים של שני אנשים: **מתני' מת הכן בחוץ ל'.** אבכורות ודאין דעלמא קאי (ו) נמי: **יחזיר.** דנפל הוה ולא מיחייב בפדיון עד לאחר שלשים: **כיוס שלפניו.** אף ע"פ שנתן יחזיר לו: **גמ' ממדבר.** כתיב הכא (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה וכתיב במדבר (שם ג) פקוד כל בכור זכר מבן חדש ומעלה: **ומעלה.** משמע לאחר שלשים: **מספקא ליה.** אי גמרי מהתם דמדאיצטריך ומעלה בערכין אם מבן שנים (ז) ומעלה וגו' וגמר במסכת ערכין (דף יח.) שנה שנה לג"ש שכשם ששנת שנים כלמטה הימנו להחמיר אף שנת חמש ושנת עשרים כלמטה (ח) אע"ג דלהקל והוא הדין לענין בן חדש דיום ל' כלמטה אע"ג דלהקל ולא גמר חדש חדש ממדבר דלא יהא (ט) נערך עד לאחר שלשים: **הוו.** דערכין ודמדבר סיני שני כתובין הנאין כאחד ואין מלמדין על פדיון הבן: **או דלמא כי אמר אין מלמדין.** שני כתובין ה"מ לעלמא דלא משתעי (י) מבכור ודערכין כמו אי הוה כתב חדש במידי אחרינא: **אבל לגופייהו.** כגון בכורי דורות מבכורי מדבר דאידי ואידי בבכור הוא משתעי מלמדין ומדמספקא (יא) לן קאמר אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן: **לענין אבילות.** אם מת ולד בתוך שלשים (יב) אין אבילות חלה על אביו דאימר נפל הוא: **מתני' שלא נפדה.** דלא עביד איניש דפריק תוך שלשים עד שיביא ראיה: **לאחר שלשים בחזקת שנפדה.** דכהן הוי מוגיא מחבירו והורע כחו: **עד שיאמרו לו.** לבן שלוה אביו בשעת מיתתו שלא נפדה ובאמירה סגיא בלא עדות גמורה דהך חזקה דמחזקינן ליה בחזקת שנפדה (יב) לאו זו היא חזקה מעלייתא דרובא דאינשי לא עבדי למפרע חובו מיד והכא (יג) לא שייך למימר עד שיביא ראיה (ז) דהכא יכול לומר לו הכן לכהן דעלמא אביה אבא: **שמלוהו על אביו.** מלות פדייתו של אב זה היתה על אביו שמת ומלות בנו עליו: **גמ' דא"ע.** אי אמר ליה מעכשיו יהא בנו פדוי לאו פדיון הוא אלא מתנה בעלמא דהא בתוך שלשים לא (יג) שייכא פדייה ואי אמר בתוך ל' הרי לך המעות ולאחר שלשים יחול פדיון בני ואיתנהו מעות ביד כהן בעין לאחר שלשים ולאי פדוי כמאן דיהיב להו ניהליה השתא: **נתעלו.** שאינן בעין: **אקידושי אשה.** דאי יהיב לה השתא מידי ואמר לה התקדשי לאחר שלשים יום הויא מקודשת כדאמרינן במסכת קדושין (דף נט.): ת"ש

ה"מ היכא דכפריה. תימה דלישנא קמא במרובה (ב"ק דף ע.) דלא מפליג בין כפריה לבא כפריה מאי איכא למימר וכן יש להקשות מ"מ (ז) פרק שבועת העדות (שבועות דף לג.): **גבי אינשי פלוני כהן אינשי פלוני לוי דדייק הא מנה לפלוני ביד פלוני חייבין** והא אמרת עד שישמע מפי תובע ומשני בבא בהרשאה הא כפריה ופריך והא אמרי הרדעי כו' ה"מ היכא דכפריה כו' ומיהו ההוא איכא לאוקומי בפקדון לישנא קמא דהרדעי (יא) דכיון שיכול להקדיש בפקדון כדמוכח בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) גבי ההוא דאייתי קרי לפוס נהרא ה"נ יכול להרשות דחד טעמא הוא כדמוכח (יב) ויש לתרץ הך דשמעתין (ז) [בקרקעות] ואליבא (ז) [דרבי] דאית ליה לקנין בפירקין (דף נא.) פודין בקרקעות (ז) כמו שפודין במטלטלי (מ) דאמקרקעי כתבינן אדרכתא דאמטלטלי דוקא לא כתבינן דאינו ברשותו אי נמי איכא לאוקומה כרבי נתן דמדרבי נתן יכול להוציא מידו אם חבירו חייב (יא) ואין לו מה לפרוע אי נמי איכא לאוקומה כגון שנתן אחד לחבירו במעמד שלשתן ומיהו צריך עיון (יב) דלמא היכא דאין יכול להוציא מידו בבית דין לא תקון רבנן מעמד שלשתן כי היכי דלא תקון מעמד שלשתן בכתובה משום דלא ניתנה לגבות ממייס כדפרישית בהחובל (ב"ק דף פט.) (ז) ועוד יש לתרץ דדלמא אם שייסה מצויים לפניו ומצוויס (יג) לתת לאחר חייב להחזיר ולא הוצרך להעמיד בבא בהרשאה אלא כדי שיוכל האחד להוציא מידו בפני עצמו: **אבל** בדלא כפריה בתבינן. מה שנוהגים עכשיו לכתוב הרשאה אפילו (יד) כפריה אומר ר"ת דהיינו טעמא דלא כתבינן לנהרדעי היינו משום דמיחזי כשיקרא כדאמרי' במרובה (ב"ק ע.) ובכתובות (דף פה.) מוכח דלמיחזי כשיקרא לא חייבינן ובמרובה [שם ד"ה אמטלטלין] האריכתי: **מת** (יד) בנו בתוך שלשים יום כו' יחזיר לו ה' סלעים. פירש בקונטרס משום דנפל הוא ובחנם פירש כן דאפילו קיים לן דיה דכלו לו מדשיו בבן חדש אלא דאמרינן אפילו קמא במרובה דלא אמרינן דאדרבי נתן. (יב) בפסחים בסופו (דף קכא:) אמרינן דאדי הבן מברך שתים ויש לספק (יב) כיון שמת אם מברך שהחייונו מכיון דזוכה לקייס המלוה ואין לתמוה אהא דלא מברכינן שהחייונו על כל מילה ומילה כמו על כל פדיון הבן דשאני מלות פדיון הבן דלא שכיחא: **מת** ביום שלשים ביום שלפניו ר' עקיבא אומר בו'. ברש המולך (יבמות דף לו:) אמרינן התם תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל הא לא שהה ספיקא הוי ואיתמר מת בתוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה אם אשת ישראל היא חוללת ובדוב הספרים גרסינן בסוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו.) מת ביום שלשים וכן גורס (יא) ר"י ור"ח גורס כן ונראה (ט) דגורס תוך שלשים דכיון דאמרי רבנן הכא יום שלשים כיום שלפניו (ע) ור"ח משוי ליה ספיקא ופליגי רבנן ורבן שמעון בן גמליאל גם ביום שלשים מה לי ביום שלשים ומה לי בתוך ל' יום גם בשאלתות (פ) גורס תוך שלשים ומיהו בהלכות גדולות כתוב דביום ל' אפילו פיהק ומת לא הוי נפל לרבנן ודוקא תוך שלשים הוא דאמרינן במסכת שבת פיהק ומת דברי הכל מת הוא משמע דגרסינן ביום שלשים (יב) ומפרשי מת כמשמעו פיהק ומת וקאשיב פיהק ומת ביום שלשים כיון שחי כל כך כנפל מן הגג תוך שלשים ועוד יש לקיים גירסא זו אם בנפל מן הגג ואכלו אבי ביום שלשים דוקא הוא דאמרינן אדרבנן ושמא אפי' לענין אבילות (ג) דהוי כבר קיימא: **כיום** שלפניו. ומ"ת (יא) דברים המולך (יבמות דף לז:) משמע דפשיטא לן מן המורה אפי' תוך ל' דחי הוא דאמר מת בתוך ל' ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן היא אינה חוללת וי"ל דהתם בנפל מן הגג או אכלו אבי כרבנן דפליגי אדרבן שמעון בן גמליאל בסוף ר"א דמילה אבל הכא בפיהק ומת דכולי עלמא מת הוא ומיהו (ק) אפ"ה אייבי הכא בנפל מן הגג כי התם אין לחוש דהכי נמי פסקינן בסוף אם לא הביא כרבן שמעון בן גמליאל לענין אבילות להקל אף על גב דבאשת כהן דלא אפשר סמכינן אדרבנן ושריא בלא חלילה וא"ת דהכא מקילינן כל כך לענין אבילות אפילו

אין כאן לכהן כלום דמצי אמר מי שלא בכרה אשתו דלמא איתתי ילד זכר ונקבה ואיני יודע איזה יצא ראשון; ותנא דידן. דלא תני לה דכיון דלא משכחת לה באיש ושתי נשיו באיש אחד ולא ביכרה דממה נפשך חייב בה' סלעים דהא ב' זכרים ילוד לא מיתני ליה: מת הבן. במדבר כתי' ומעלה התיינו שלשים ויותר חדש הוי כ"ט ימים ומחצה ומעלה הוי יום א' היינו ל' יום ומחצה והיינו (כל אחד) [לאחר ל'] ומשום הכי (ק) חייב אבל יום א' שלפניו ופטור: ור' עקיבא מספקא ליה. אי גמרינן דמדאיצטריך למיכתב ולמעלה גבי ערכין (משום דליהוו) [הוי להו] ב' כתובין באין כאחת: אבל לגופייהו מלמדין. דחדש דמדבר דכתיב ביה ומעלה ופדויו מבן חדש תרוייהו בבכור אדם מישתעי ודלמא דמלמדין להכי מספקא ליה וקאמר ואם נתן לא יטול כו': דיום ל' כשל אחריו ומותר בגיהוץ ותספורת: מת. לאחר שלשים: עד. שיאמרו לו [שלא] נפדה בין עבד בין אשה בין קטן נאמנין: מידי דהוה אקידושי אשה. היכא דאמר לה תקדשי לי לאחר ל' דהויא מקודשת ואע"ג דנתעכלו המעות קודם: (כדתרצינן התם):

מסורת הש"ס

(א) ב"ק ע. שבועות לג.; [לקמן נא.:], (ב) [קדושין כד. וש"ק], (ג) [בכא"ק הגי' אמר שמואל], (ד) מ"ק יח. וש"ל, (ה) גי' ל"ק דאמר, (ו) ב"מ קב.; (ז) קדושין כט., (ח) [לעיל יב.:], (ט) [עי' לעיל יב: בתוס' ד"ה לאו], (י) [קדושין נט. נדרים כט.:], (יא) ל"ק, (יב) ומאקרקעי ל"ק וע' בתוס' ב"ק ע. ד"ה אמטלטלין כו' שם כתבו דשמעתא דהכא ליכא לאוקומי בקרקעות, (יג) [בד"ה כל לגבין], (יד) דגרסי' ל"ק, (טו) גי' הל"ק וי"ש ועיין מהרש"ל, (יז) [ברש"ש וילא סי' יג], (יח) נמי הוי ל"ק, (יט) ל"ל אפי' אייבי ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) נמ' לא כתבינן אורכתא אמטלטלי כל"ל וכן ברש"י: (ב) שם בפיסקא זכר ונקבה האבות פטורין וכו' תני רב הונא: (ג) שם דאמר שמואל הלכה: (ד) שם ושמואל אמר אין בנו פדוי אמר רבא דטולי עלמא: (ה) רש"י ד"ה תני רב הונא כו' ומלאת מבילתה ילדה זכר: (ו) ד"ה מת הכן וכו' קאי הס"ד ומיבת נמי נמתק: (ז) ד"ה עד שיאמרו וכו' עד שיביא ראיה הכהן דיכול לומר לו הכן וכו' יהביה אנא הס"ד:

שיטה מקובצת

(א) כתבינן: שתי נקבות וזכר כו' אין כאן כו': (ב) מת הבן (כ"מ קנ ע"ב): (ג) הכי מספקא ליה: (ד) שלפניו. ס"א של אחריו וכן גריס הרגמ"ה: (ה) שלשים יום בחזקת: (ו) פדוי אמר רבה דכ"ע: (ז) הוו קדושין: (ח) ששים שנה ומעלה וגו' וגמרי' במסכת: (ט) כלמטה הימנו אע"ג: (י) יהא לו ערך אות נ' נמחק: (יא) בבכור ובערכין כמו: (יב) ומדמספקא ליה: (יג) שלשים שנולד אין: (יד) שנפדה לאו חזקה: (טו) והכא לא. ס"א אינו: (טו) לא חשיב פדייה: (יז) מתתני' דפרק: (יח) דנהרדעי דכמו שיכול להקדיש פקדון כדמוכח: (יט) כדמוכח במרובה: (כ) בקרקעות כגון שפדאו בקרקעות דאמקרקעי: (כא) חייב לו ראין: (כב) צריך עיון דדלמא: (כג) ומצווים לו לתת: (כד) אפילו היכא דכפריה אומר כו' טעמא משום דהא דלא: (כה) מת הבן בתוך: (כו) יתן בפ' ערבי פסחים בסופו: (כז) לספק הכא כיון שמת לא מברך שהחיינו דצערא קא מדכר או שמא מ"מ מברך: (כח) גורס רש"י ור"ח גורס כן ונראה דגרסי' תוך כו' ופליגי רבנן על רשב"ג גם: (כט) שלשים שאם לא היו גורסים כאן יום שלשים מנין היה להם זה החילוק אלא נראה דגרסי' ביום שלשים ומפרשי: (ל) אבילות חשיבא כבר קיימא: (לא) שלפניו וא"ת ברש החולץ:

רבינו גרשום

בבא כל אחד בהרשאה ואמר ליה אי מת דידי הוא אהדר לי ואי דחבראי הא נקיטנא הרשאה מיניה. אבל לתרי כהנים לא מצי עבדי הרשאה. דלכל חד אמר אנא לית לי אלא ה' סלעים דחי: אדרכתא. הרשאה: היכא דכפריה. משום דמיחזי כשיקרא: תני רב הונא. מוסיף על מתניתי' דאחת בכרה ואחת שלא בכרה של ב' אנשים וילדו כו'. מוסיף ב' זכרים ונקבה

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ג מהלכות מעשה הקרבן הל' ו טוש"ע מ"מ סימן קכג סעיף ו ועי"ש:
כו ב מיי' פי"ח מהל' בכורים הלכה ל ועי' השגות וכ"מ סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף לא:
כז ג מיי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעיף יב:
כח ד מיי' פי"ב מהל' אבל הל' י [וס"ש הל' ו] טור שו"ע י"ד סימן שנג סעיף ה [וסי' שצד סעי' ח]:
כט ה מיי' פי"ח מהל' בכורים הל' יט סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף יד:
ל ו מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף טו:
לא ז ח מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף יג:
לב ט מיי' פ"ז מהלכות אישות הל' י טוש"ע אה"ע סי' מ סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא: במדבר יח טז
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פְּקֹד כָּל בְּכֹר זָכָר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה וְשָׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם: במדבר ג מ

מוסף רש"י

אדרכתא. ל"ל אורכתא, הרשאה, וכאן שולטנות הוא כמו (נ"ב קסד:) בשנת פלוני אורכן, שלטון, אף כאן אורכתא השלטה אם שליטו על בעל דינו לתובעו (שבועות ל:). **אמטלטלי.** לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב ממנה שיש לי ביד פלוני כך וכך (שם). **דכפריה.** אם תבעיה מפקיד לנאמן בבית דין וכפר בו (ב"ק ע.) שבכר נשמע שהנתבע כפרן, דהשתא מחזי כשיקרא שחתמו על מה שאמר זה שיש לי ביד פלוני כך וכך (שבועות שם) דמחזי דתתמינן אשקרא דייהיב ליה לפלוני מידי דלית ליה בי בבי כאיך (ב"ק שם). **שני כתובים הבאים באחד אין מלמדין.** מדלא כתב אחד וגמור טולהו מיניה (קדושין כד.). מדהדר כתביה לאידך ולא יצאו מתכריה ש"מ דנהלא הני תלתא מתכריה מה. **בחזקת שלא נפדה.** דכתיב ביה (במדבר יח) מבן חדש תפדה, הלכך מסתמא בתוך שלשים יום לא פדאו אביו, הלוהי שיפרע אדם חובו בזמנו ומייב הבן לפדות עצמו (ב"מ קב:). **לאחר שלשים יום.** מת לאחר שלשים סתמיה פדוי דפדאו האב בזמנו (שם). עד שיאמרו לו. הסכניים ידוע לנו שלא פדאו אביך שהוא לוה בשעת מותו, ובני כהן לא שייך למיתני לשון יביא ראיה, דהכן לאו בעל דינו הוא, דאי בעי אמר ליה לדיך לא יהיבנא אלא לכהן אחר, ולהכי תני עד שיאמרו לו ומשיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפדה הוא עצמו (שם). **הוא לפדות.** שלא פדאו אביו (קדושין כט.). **מעכשיו אין בנו פדוי.** היכא דאמר ליה מעכשיו יחול פדיון זה אינו פדוי (לעיל יב:). **לאחר שלשים יום.** דאמר עכשיו אי נותן מעות והפדיון לא יחול עד לאחר שלשים יום (שם). **אע"ג דנתעכלו המעות.** כתוב שלשים יום דכי בעו קידושין למיהל ליתנייהו למעות אפ"ה חיילי (קדושין נט.).